

LESBRIEF 3

Docenten

LESBRIEF 3 – DOCENTENHANDLEIDING – JOUW DOCENT IS EEN GOUDMIJN

Netwerken en loopbaanleren

Vanaf onze geboorte behoren we tot een groep, ons sociaal netwerk. Ons netwerk bouwt zich vanzelf op. Terwijl we ouder worden, ontmoeten we steeds nieuwe mensen met wie we relaties onderhouden. 'Netwerken' doet iedereen van nature: het onderling ruilen van wederzijds voordeel. Dat begint met nieuwsgierigheid, met interesse in de ander en willen geven en delen.

De mensen om je heen bepalen grotendeels wat je in het leven bereikt én de wijze waarop dat tot stand komt. Dat geldt zeker voor wat je 'later' wilt worden. Inzicht hebben in je netwerk is daarom net zo belangrijk als inzicht hebben in je talenten en in wat je wilt. Wie jij kent en wie jou kent, het juiste netwerk hebben, is dus belangrijk om je doelen in het leven te bereiken. Je bent wie je kent.

Het effectief, plezierig en respectvol onderhouden en benutten van relaties is voor ons allemaal natuurlijk, zonder dat het veel moeite kost. In deze lesbrieven over netwerken leren we jonge mensen inzicht te krijgen in het bewust en gericht uitbouwen van hun eigen (sociaal) netwerk. Daarnaast geven we ze inzicht in de strategische mogelijkheden die er zijn om het eigen netwerk bij te sturen.

Wat is 'het juiste netwerk'? Dat hangt ervan af wat je nastreeft, je wensen en doelen. Als je weet wat je wilt, kun je het beheer van je netwerk daarop aanpassen en richten. Je gaat de mensen leren kennen die je daarbij verder kunnen helpen.

Strategisch 'netwerk denken' begint bij je afvragen wie jij zou kunnen leren kennen en wie je zou willen leren kennen. Wie actief werk gaat maken van zijn netwerken, leert hoe je relaties het beste benadert en hoe je ze onderhoudt en benut. Relaties moeten geen tijd en moeite kosten, maar juist energie en ideeën opleveren. Netwerken is dus zeker niet 'anderen alleen maar gebruiken'. 'Netwerk denken' wordt bepaald door iemands persoonlijkheid en leerervaringen. Je kunt erin groeien door oefening.

Daarbij kijk je niet uitsluitend naar wat je elkaar direct kunt bieden. Je kijkt ook naar het verbinden van de werelden die jij met ander vertegenwoordigd om daarmee mogelijk waardevolle inzichten en hulp uit te wisselen. Het gaat daarbij dus niet alleen om de mensen die je zelf kent, maar ook om de netwerken van anderen waar je toegang tot kunt krijgen.

De werkwijzen in deze lesbrieven geven docenten en leerlingen zicht op de opbouw van hun netwerken en hoe ze daar, netwerkend, iets mee kunnen doen. Ze gaan er met elkaar over van gedachten wisselen, hun netwerken in beeld brengen en oefenen met relaties opbouwen en onderhouden. Zo werken de leerlingen aan het versterken van hun loopbaancompetentie 'netwerken'.

Netwerken doe je altijd samen. De netwerkoefeningen hebben daardoor een sterke verbinding met de andere vier loopbaancompetenties: kwaliteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie en loopbaansturing.

De inhoud van de lesbrieven is gebaseerd op kennis uit de netwerktheorie en op jarenlange ervaring van La Red met de praktische toepassing daarvan. De lessen in deze lesbrieven richten zich op het loopbaanbegeleidings- en studiekeuzeproces van leerlingen in het voortgezet onderwijs. Alle oefeningen zijn te combineren, uit te breiden, te verdiepen of in te korten, afhankelijk van het niveau van de leerlingen, de samenstelling van de groep, de verbinding met andere vakken en activiteiten binnen het schooljaar. Elke lesbrief biedt genoeg leerstof voor minimaal twee lesuren.

Wanneer is deze lesbrief in te zetten?

Deze lesbrief is de derde in een reeks van zeven lesbrieven over netwerken. De lesbrief laat de leerlingen stil staan bij de mensen die ze kennen, hun netwerk: de hulp die ze kunnen geven aan of kunnen krijgen van anderen. De lesbrief is te gebruiken voorafgaand aan momenten of activiteiten waarbij de leerlingen nieuwe mensen kunnen ontmoeten. Op die wijze kunnen ze bewuster omgaan met de mensen die ze (leren) kennen. Voorbeeldmomenten zijn: beroepenmarkten, bedrijfsbezoeken, gastlessen et cetera.

Deze les: De beste hulp krijg je van kennissen

In deze derde les leren de leerlingen dat de diversiteit van een netwerk essentieel is voor de verschillende hulp die ze kunnen krijgen. Hoe meer verschillende mensen je kent (in leeftijd, opleiding, beroep, geslacht, woonplaats en interesses), des te meer nieuwe dingen je hoort en meer hulp er in je netwerk aanwezig is. Dus dat jouw netwerk dan meer mogelijkheden dit biedt voor zijn studie- en loopbaankeuzes.

De leerlingen bekijken welke beroepen er in hun netwerk zitten en wie de mensen kennen die zij kennen (hun tweede-orde netwerk).

Leeswijzer

Elke lesbrieft heeft dezelfde opbouw. Lees voor de algemene kennis over netwerken en sociaal kapitaal het begeleidend document *'Het belang van netwerken voor loopbaanleren. Netwerken als onderdeel van het keuzeprocess voor vervolgstudie en arbeidsmarkt'*.

Op de volgende pagina staat de inhoudsopgave van deze lesbrieft. Hieronder volgt een korte toelichting van de opbouw van de lesbrieft:

1. Theoretisch kader en onderwerpen van deze les

Dit hoofdstuk beschrijft de onderwerpen uit deze les en welke theorie hieraan ten grondslag ligt. Bij de opdrachten staat aanvullende theorie vermeld.

2. Opbrengst en leerdoelen

Elke lesbrieft dient meerdere doelen. Dit hoofdstuk licht deze toe, met een onderscheid tussen opbrengst en leerdoelen voor de leerlingen en voor de mentor of docent. We onderscheiden doelen voor hoofd, hart en handen.

3. Opbouw en uitvoering van deze lesbrieft

Dit hoofdstuk beschrijft de les. Elke lesbrieft start met een inleiding die kort de verschillende fasen in de les toelicht, een begrippenlijst en enkele reflectievragen voor de docent.

Hierna volgt een overzicht van benodigde materialen en de opbouw van de lesbrieft in een oriëntatie- voorbereidings-, uitvoerings- en evaluatiefase.

Elke fase bestaat uit één of meerdere opdrachten. Elke opdracht volgt eenzelfde structuur: waar nuttig een theoretisch kader en daarna de beschrijving van de opdracht met de docentinstructie. De beschrijving van de opdracht voor de leerlingen staat in de leerlingenversie. Een aantal lesbrieven bevat een mogelijke huiswerkopdracht voor de leerlingen. Deze staat (apart) beschreven.

Elke lesbrieft heeft deze structuur:

- Inleiding
- Benodigde materialen
- Oriëntatiefase
- Voorbereidingsfase
- Uitvoeringsfase
- Evaluatiefase
- Mogelijk een huiswerkopdracht
- Leerlingversie (verkorte theorie en opdrachten)

INHOUD

Lesbrief 3 – Docentenhandleiding – Jouw docent is een goudmijn.....	1
Netwerken en loopbaanleren	1
Wanneer is deze lesbrief in te zetten?	1
Deze les: De beste hulp krijg je van kennissen	2
Leeswijzer.....	2
Theoretisch kader en onderwerp van deze les.....	4
Opbrengst en leerdoelen.....	5
Leerdoelen voor leerlingen.....	5
Opbrengst voor de docent	5
Opbouw en uitvoering van deze lesbrief	6
Begrippenlijst:	6
Reflectievragen voor de docent	6
Benodigde materialen.....	7
Voor de liefhebbers.....	8
Vier leerlingen als voorbeeld.....	11
Jan in les 3.....	11
Guhl in les 3.....	12
Oriëntatiefase.....	17
Theoretisch kader	17
Opdracht 3.1 - Verschillende mensen in je netwerk.....	20
Vorbereidingsfase.....	23
Theoretisch Kader	23
Opdracht 3.2 – Diversiteit in je netwerk	24
Uitvoeringsfase.....	26
Theoretisch kader	26
Opdracht 3.3 – Welke beroepen zitten in jouw netwerk?.....	28
Opdracht 3.4 – Wie kennen jouw verzorgers of opvoeders?.....	30
Evaluatiefase.....	32
Opdracht 3.5 – Met wie praat je over studie- en loopbaankeuzes?	32
Huiswerkopdracht.....	33
Wist je dat.....	33
Uitleg bij de Creative Commons-licenties	34

THEORETISCH KADER EN ONDERWERP VAN DEZE LES

Hulp in je netwerk

De relaties die we met anderen onderhouden bevatten waarde omdat de mensen die we kennen ons willen helpen. Er staat vaak ook niet direct iets tegenover de verschillende manieren van hulp die we van bekenden kunnen krijgen. Denk bijvoorbeeld aan advies over hoe je iets moet aanpakken, een goede referentie geven voor een bepaalde baan of een lift geven naar een feestje of sportwedstrijd. Samen vormen alle mensen die we kennen eigenlijk één grote spaarrekening, gevuld met hulp die zij ons zouden kunnen bieden. Hulp waar we om mogen vragen en die de ander natuurlijk moet gunnen en verdienen.

Daarbij blijkt de aanwezige diversiteit in je netwerk belangrijk: hoe meer de mensen die je kent van elkaar verschillen, des te meer verschillende hulp aanwezig is en hoe veelzijdiger de inzichten die je kunt krijgen. We kijken daarbij naar de diversiteit van mensen in termen van leeftijd, opleiding, beroep, geslacht, woonplaats en interesses (hobby's).

Biedt jouw netwerk wat je nodig hebt?

Hoe meer divers het netwerk van een leerling is, des te meer mogelijkheden dit biedt voor zijn studie- en loopbaankeuzes. Leerlingen bespreken met de meeste mensen in hun netwerk slechts een beperkt aantal vaste onderwerpen. Er liggen kansen in die relaties door met die mensen ook over andere onderwerpen te praten. En er zit vaak hulp 'verscholen' in het netwerk van de leerlingen, omdat ze veel meer mensen kennen dan ze in eerste instantie voor ogen hebben. De mensen die de leerlingen kennen kunnen zeer diverse hulp bieden op basis van hun eigen inzichten en ervaringen én door de leerling toegang te bieden tot voor de leerling onbekende anderen.

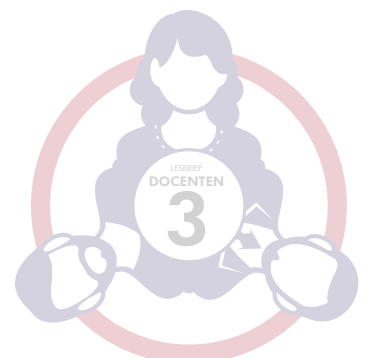
Lesbrief 3 leert leerlingen welke hulp de mensen in hun netwerk kunnen bieden en op welke manier ze dat kan helpen bij hun studie- en loopbaankeuzes.

Onderwerpen die, onder andere, in deze les aan bod komen zijn:

- Welke hulp zit in je netwerk?
- De mensen die jij kent, kennen weer anderen.
- Hoe verschillend zijn de mensen die je kent en wat heb je daar aan?
- Je kent meer mensen dan je denkt.

Door deze les beseffen de leerlingen dat hun netwerk vele malen groter en meer divers is dan ze in eerste instantie denken. Door de verschillen op een rijtje te zetten, door er bij stil te staan, ontstaan ideeën. Ideeën die leerlingen aanzetten verder te kijken met wie ze nog meer kunnen praten over studie- en loopkeuzes en te reflecteren over betekenisvolle ervaringen.

Na het volgen van deze les weet de leerling dat hij er goed aan doet contacten te onderhouden met onderling verschillende mensen. Zo kan hij zo veel mogelijk verschillende ideeën en antwoorden krijgen op zijn vragen. De leerlingen leren in deze les dus het tegenovergestelde te doen van wat ze gewend zijn te doen.

OPBRENGST EN LEERDOELEN

Hieronder worden de opbrengsten en leerdoelen van deze lesbrief beschreven. We onderscheiden doelen voor hoofd, hart en handen.

Leerdoelen voor leerlingen

Na het volgen van deze lesbrief:

Weten de leerlingen hoe divers hun netwerk is.

Weten de leerlingen dat hoe meer verschillende mensen er in je netwerk zitten, hoe beter de kwaliteit van je netwerk is als het gaat om hulp bij studie- en loopbaankeuzes.

Weten de leerlingen dat hun netwerk groter en meer divers is dan ze in eerste instantie denken.

Hebben de leerlingen zin in het actief benutten van de diversiteit van hun eigen netwerk voor hun studie- en loopbaankeuze.

Zijn de leerlingen in staat om in hun netwerk te zoeken naar iemand die hen kan helpen bij hun studie- of loopbaankeuze (als ze weten welke hulp ze nodig hebben).

Opbrengst voor de docent

Als docent heb je na het gebruik van deze lesbrief onder andere meer zicht op:

- Welke leerlingen inhoudelijk zeer beperkte (homogene) sociale netwerken hebben of slechts zeer moeizaam hulp daarin kunnen benoemen. Wie dus extra aandacht (en hulp) nodig hebben om hun netwerk beter te leren ontwikkelen in relatie tot studie- en loopbaankeuze.
- In hoeverre het netwerk van de leerlingen, van de docenten en van de school beperkt blijven tot bepaalde maatschappelijke domeinen. Zijn alle denkbare beroepen in de samenleving via deze netwerken bereikbaar?
-

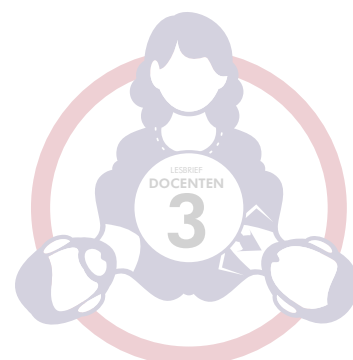
OPBOUW EN UITVOERING VAN DEZE LESBRIEF

Begrippenlijst:

Sociaal kapitaal	De hulp die je kunt verwachten van de mensen die je kent en de hulp die je kunt geven aan de mensen die je kent.
Diversiteit in een netwerk	De diversiteit van een netwerk wordt bepaald door de (hoeveelheid) verschillen tussen de mensen in dit netwerk. Hoe meer de mensen van elkaar verschillen, des te groter de diversiteit. Diversiteit kun je op veel manieren terugzien: leeftijd, opleiding, beroep, man/vrouw, interesses et cetera.
Relatiesterkte	De relaties die we met mensen hebben verschillen in sterkte. De relatiesterkte geeft aan hoe goed je iemand kent. Of je iemand een beetje, goed of heel goed kent. Hoe goed je iemand kent bepaalt voor een deel wat voor hulp je kunt verwachten.
Sector	Een bedrijfstak, zoals de gezondheidszorg, de industrie en de financiële wereld.
(Netwerk)hulpbronnen	De hulp van anderen die je tot je beschikking hebt doordat je mensen kent. Denk aan geld, talent, kennis, ervaring, vaardigheden, invloed en het netwerk van andere mensen.

Reflectievragen voor de docent

- Ben je je bewust van welke hulp er in je netwerk 'verborgen' zit?
- Ben je je bewust van welke beroepen er in je netwerk vertegenwoordigd zijn?
- Bij wie klopt(e) je zelf als eerste aan als je vragen over je loopbaan hebt (had)?
- Aan welke mensen die je kent vroeg je om iets over hun beroep te komen vertellen?
- Verschillen de mensen die je spreekt veel van elkaar (beroep, opleidingsniveau, sector)?

Opbouw van de les

Deze lesbrief bestaat uit vier fasen. Voor deze les zijn dat:

- Oriëntatiefase:* De eerste stap is het benoemen van mensen die je kent. De leerlingen benoemen individueel minimaal tien mensen uit hun netwerk. (Hiervoor kunnen ze uiteraard de netwerktekeningen uit lesbrieven 1 en 2 gebruiken.) Opdracht 3.1 behoort bij deze fase.
- Vorbereidingsfase:* Met de leerlingen neem je de introductietekst door over de voorbeeldleerlingen/case studies. De begrippen 'sociaal kapitaal' en 'hulp' worden toegelicht. Schets voorbeelden uit je eigen netwerk. Geef aan dat het goed is als het om studie- en loopbaankeuze gaat om naar de mensen die je kent te kijken op basis van beroep, leeftijd, man/vrouw, opleidingsniveau en de sector waarin ze werken. Aan de hand van een aantal voorbeelden kijken de leerlingen naar de inhoud van netwerken. Opdracht 3.2 behoort bij deze fase.
- Uitvoeringsfase:* In deze fase gaan de leerlingen aan de slag met hun eigen netwerk. Ze onderzoeken welke hulp er in hun netwerk aanwezig is. Ze kunnen de opdrachten het beste individueel maken. Elke oefening geeft de leerlingen meer inzicht in de hulp die in hun netwerk verscholen zit. Bespreek de opdrachten na aan de hand van de weergegeven vragen bij het onderdeel nabespreking bij de oefeningen. Opdracht 3.3 en 3.4 behoren bij deze fase.
- Evaluatiefase:* In de laatste vragen en opdrachten koppelen de leerlingen nadrukkelijk de mensen die ze kennen aan hun studie- en loopbaankeuzeproces. Aan de hand van deze vragen, die leerlingen individueel beantwoorden en die je klassikaal bespreekt, krijgen ze aangereikt wie hen (mogelijk) kunnen helpen bij hun studie- en loopbaankeuzeproces. Opdracht 3.5 behoort bij deze fase.
- Opdrachten:* De leerlingen maken opdrachten individueel of klassikaal. Bespreek de opdrachten na elke opdracht kort na.
- Huiswerkopdracht:* Deze opdracht is optioneel en laat de leerlingen onderzoeken wie hun verzorgers/ opvoeders kennen én of en hoe deze mensen ze zouden kunnen helpen.

Benodigde materialen

- Opdrachtbrieven uit de lesbrief
- Pennen

Voor de liefhebbers

Voor leerlingen en docenten:

Filmpje	Engels
Kanaal:	TheCQL
Titel:	Social Capital
Jaar:	2010
Bron:	YouTube
Omschrijving:	Dit filmpje legt eenvoudig het begrip 'sociaal kapitaal' uit.
Bron internet:	http://www.youtube.com/watch?v=tTvbflWVYFE
Duur:	Ongeveer 2 minuten

Voor docenten:

Artikel	Nederlands
Auteur:	Miriam Notten
Titel:	<i>De Haves en de Have not's</i>
Jaar:	2010
Bron:	Develop 1-2010
Omschrijving:	Goede uitleg over netwerken met behulp van heldere praktijkvoorbeelden. Het artikel bevat de volgende onderwerpen: de netwerksamenleving, de Haves en de Have not's, sociaal kapitaal en kapitaal soorten. Miriam geeft aan het einde van het artikel haar verwachting voor de toekomst voor de individuontwikkeling en de organisatieontwikkeling.
Bron Internet	http://www.lared.nl/wp-content/uploads/2008-2013/Develop_2010_01_notten1.pdf

Boek	Nederlands
Auteur:	Wayne Baker & Wendy Baker
Titel:	Netwerken. <i>Over het waarderen, opbouwen en gebruiken van sociaal kapitaal.</i>
Jaar:	2001
Omschrijving:	Een goede uitleg van het begrip sociaal kapitaal. Met voorbeelden hoe je jouw persoonlijke en zakelijke netwerken kunt inzetten.
Bron Internet:	ISBN 9057121085 http://www.bol.com/nl/p/netwerken/666885216/

Voor leerlingen en docenten:

Filmpje	Nederlands
Kanaal:	Rudolf Juliet van spraakwater.nl
Titel:	Gunfactor
Jaar:	2014
Bron:	YouTube
Omschrijving:	Deze video legt uit wat de gunfactor is. Het bevat een klein test om te ontdekken of je zelf ook de gunfactor hebt. De gunfactor is belangrijk bij het onderhouden van je netwerk en als je hulp wilt krijgen vanuit je netwerk.
Bron internet:	http://www.youtube.com/watch?v=u7mUaVQbOMk
Duur:	Ongeveer 2 minuten

Voor leerlingen en docenten:

Filmpje	Engels
Kanaal:	Rocketboom
Titel:	Dunbar's Number
Jaar:	2011
Bron:	YouTube
Omschrijving:	Een duidelijke uitleg over het Dunbar's Number en waarom het moeilijk is relaties te onderhouden met meer dan 150 vrienden.
Bron Internet:	http://www.youtube.com/watch?v=8360wVLtEuk
Duur:	Ongeveer 3 minuten

Filmpje	Engels
Kanaal:	TEDx Talks
Titel:	Kevin Bacon at TEDxMidwest
Jaar:	2012
Bron:	YouTube
Omschrijving:	Acteur Kevin Bacon verteld over het Kevin Bacon nummer. "Six Degrees of Kevin Bacon" gebaseerd op "Six Degrees of Separation"
Bron Internet	http://www.youtube.com/watch?v=n9u-TITxwoM
Duur:	Ongeveer 17 minuten

Vier leerlingen als voorbeeld

Bij de lesbrieven gebruiken we vier denkbeeldige leerlingen. Elk met een eigen soort netwerk en een verschillende hulpvraag. Aan de hand van deze leerlingen koppelen we de theorie eenvoudig aan de alledaagse praktijk

Per les volgen we steeds twee van deze vier voorbeeldleerlingen op de ontdekkingsstocht in hun netwerk en koppelen de denkbeeldige avonturen aan de theorie in de lesbrief.

Met de vier voorbeeldleerlingen geven we de docent een beeld bij de lesstof. De docent kan de situaties, de activiteiten, de eigenschappen en de vaardigheden van de voorbeeldleerlingen naar eigen keuze ook in de les gebruiken, zoals bij de inleiding van de les.

We stellen graag aan je voor:

Jan, de 18-jarige timmerman die graag en goed trompet speelt. Hij heeft een groot netwerk van veel dezelfde soort mensen.

Guhl, de 16-jarige scholiere met een bijbaan in de bloemenwinkel. Ze heeft een divers netwerk met sterke en zwakke relaties.

Sandra, de scholiere die denkt verpleegster te willen worden. Ze heeft een groot netwerk met groepjes mensen die elkaar goed kennen.

Bas, de scholier met een passie voor *gaming*. Hij is erg op zichzelf en heeft een kleine netwerk met veel sterke relaties.

Jan in les 3

Timmerman Jan speelt echt goed trompet, het is zijn passie. Eigenlijk wil hij daar meer doen, misschien wel professioneel trompettist worden en een opleiding gaan volgen aan het conservatorium. De mensen uit zijn omgeving vinden dit maar uitsloerij en denken dat je daarmee nooit een goede boterham kunt verdienen.

Jan wil graag met iemand praten over wat hij verder kan doen met zijn talent voor trompet spelen, maar hij weet niet goed met wie. Het netwerk van Jan is groot en iedereen kent elkaar. De mensen die Jan kent lijken veel op elkaar. De vrienden van Jan zijn van zijn eigen leeftijd. De vrienden van zijn broers zijn iets ouder. De mensen die Jan uit de buurt kent hebben een andere leeftijd dan hijzelf. Alle mensen die hij kent hebben een technische opleiding, maar niemand volgde een HBO-opleiding of studeerde aan de universiteit.

De mensen die Jan kent zijn heel honkvast; ze komen altijd weer terug naar het dorp waar ze zijn geboren.

Jan komt meer dan de helft van de mensen die hij kent tegen bij de voetbalvereniging. De mensen die hij daar niet tegenkomt ziet hij in zijn stamkroeg. De mensen om hem heen houden van sport, televisie kijken en winkelen. Wat alle mensen die Jan kent verder met elkaar gemeen hebben is dat ze helpen bij de jaarlijkse taptoe van de lokale fanfareband.

Het netwerk van Jan is erg homogeen, er zijn weinig verschillen tussen de mensen die hij kent. Het netwerk van Jan kan hem (nog) niet helpen want:

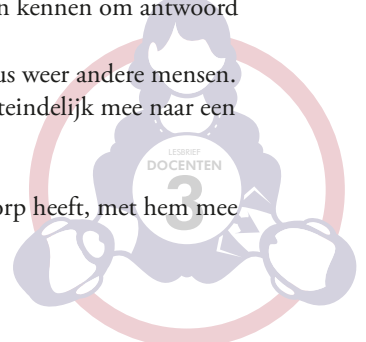
- Er zitten heel veel dezelfde mensen in.
- Er zit niemand in uit de professionele muziekwereld.
- De interesses van de mensen die Jan kent zijn allemaal hetzelfde.
- Ze hebben dezelfde opleidingsachtergrond.
- Ze hebben dezelfde blik op de wereld en denken over veel zaken hetzelfde.

Jan beseft dat hij mensen moet leren kennen die hij nog niet kent. Mensen die anders zijn dan de mensen die hij nu kent.

Hij denkt na over wie hij kent, maar hij denkt niet aan wie hij nog niet kent en wel zou moeten gaan kennen om antwoord te vinden op zijn hulpvraag.

Hij denkt aan zijn oom Maarten. Die komt uit een ander dorp en heeft een ander beroep en kent dus weer andere mensen. Het lijkt Jan een goed idee om eens met hem te gaan praten. Een collega van zijn oom neemt Jan uiteindelijk mee naar een Jazzconcert. Daar ontmoet Jan een aantal mensen die in een band trompet spelen.

Jan heeft hulp nodig bij het uitbreiden van zijn netwerk om, los van de ideeën die iedereen in het dorp heeft, met hem mee te kunnen denken.

Guhl in les 3

Guhl denkt aan het aanbod van Erwin, maar weet niet zo goed wat ze ermee moet doen. Haar ouders moedigen haar aan om (nu al) in te gaan op zijn aanbod. Maar Guhl is erg gaan twijfelen door de opmerkingen van de moeder van Esther.

Guhl heeft een klein netwerk, ze kent niet veel mensen. Guhl weet dat de mensen die ze kent onderling zeer anders zijn. Dat vindt ze interessant, zo hoort ze veel verschillende verhalen, leert ze veel van de mensen die ze kent en maakt ze diverse dingen mee.

Doordat de mensen die ze kent veel van elkaar verschillen, vullen ze elkaar goed aan. De mensen die Guhl kent verschillen in leeftijd, opleidingsniveau, interesses en ervaringen. Het netwerk van Guhl biedt daardoor veel kansen om de juiste hulp te ontvangen.

Het tweede orde netwerk van Guhl biedt heel veel kansen. Doordat de mensen die Guhl kent onderling zeer anders zijn, verschillen de contacten van die mensen hoogstwaarschijnlijk ook veel van elkaar. Guhl weet dat ze veel diverse mensen kent, maar weet nog niet zo goed wat ze daar aan heeft. Ze vindt het vooral leuk en interessant.

Guhl heeft hulp nodig bij het vinden van een antwoord op de vraag of ze de bloemenwinkel over moet nemen. En wat mogelijk een beter idee zou kunnen zijn. Guhl heeft hulp nodig bij het zoeken naar waar ze goed in is, wat ze daarmee allemaal zou kunnen gaan doen en wat ze zelf graag wil. Haar netwerk kan haar daarbij goed helpen.

Guhl heeft hulp nodig bij het voeren van gesprekken en het stellen van vragen over zichzelf, haar studie en wat ze leuk vindt en kan.

Netwerkprofiel Jan

Jan is 18 jaar oud. Jan werkt sinds dat hij 15 jaar oud was als timmerman bij Timmerbedrijf de Losse Schroef, het bedrijf van zijn vader. De omgeving van Jan gaat ervan uit dat hij later de zaak zal overnemen.

Jan weet dat zelf nog niet zo zeker. Hij ziet zichzelf niet voor altijd bij dezelfde werkgever werken. Ook vindt hij zijn werk lichamelijk zwaar, met vaak te veel dezelfde taken.

Jan heeft een groot netwerk. Hij kent veel mensen. Zijn netwerk bestaat uit timmermannen en mensen met andere beroepen in de bouw, zoals loodgieters en metselaars. Daarnaast kent hij een aantal administratief medewerkers en verpleegkundigen (de collega's en partners van de bouwvakkers).

Jan heeft sinds hij startte met werken eigenlijk niet veel contact meer met zijn oud-klasgenoten. Hij spreekt vooral af met collega's die ook in zijn voetbalelftal zitten. Jan heeft wel contact met zijn burens. Hij spreekt ze niet heel vaak en weet niet welk werk zij doen. Jan heeft veel contact met zijn ouders en broers en zussen. Zijn broers zijn ook timmerman en zijn zussen werken op administratiekantoren.

Jan kent dus aardig wat mensen (collega's, burens en familie), maar mensen die veel op hemzelf lijken. Ze hebben hetzelfde opleidingsniveau (MBO), ze zijn ongeveer even oud als hijzelf en ze hebben een beroep waarmee ze met hun hoofd en handen werken. De mensen die Jan kent zijn heel handig. Ze hebben weinig verstand van de advocatuur, financiën of wettelijke regelingen. Jan kan in zijn netwerk wel hulp vinden om zaken te maken, maar financiële of hulp bij het doen van zijn belastingaangifte wordt een stuk lastiger.

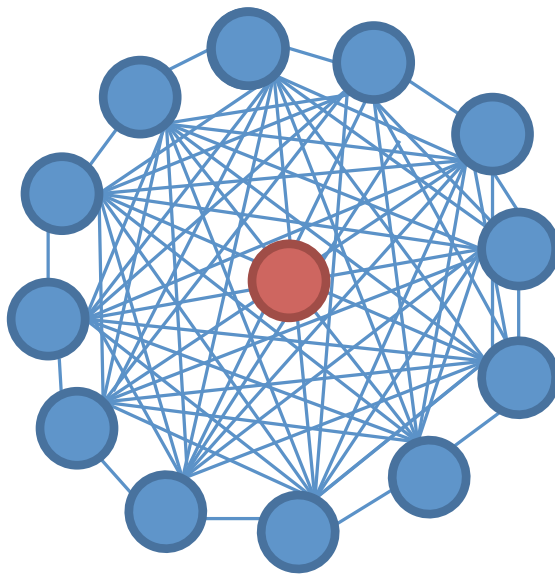
De mensen die Jan kent werken bijna allemaal bij dezelfde werkgevers en wonen in hetzelfde dorp. Om een beter beeld te krijgen van wat hij wil en kan, moet Jan nieuwe mensen leren kennen. Mensen die anders zijn dan de mensen die hij al kent.

Op het 40-jarig huwelijksfeest van zijn ouders komt Jan zijn oom Maarten tegen. Die is accountant en woont in een ander dorp. Tijdens het feest spreekt Jan ook de decaan van zijn oude opleiding, een goede vriend van de ouders van Jan.

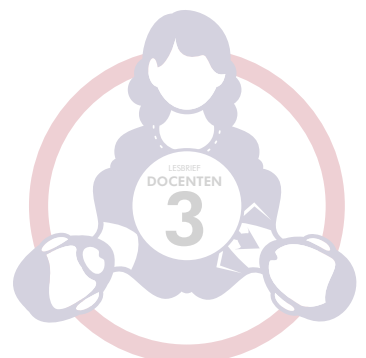
Jan kan goed trompet bespelen. Eigenlijk wil hij daar meer mee doen, het is zijn passie. Hij denkt er aan om naar het conservatorium te gaan. De mensen in zijn omgeving vinden dat maar uitsloverij en vinden dat je met trompet niet je brood kunt verdienen.

De vorm van het netwerk van Jan:

Jan is de rode stip in de netwerktekening. De blauwe stippen zijn de mensen die Jan kent. De lijntjes geven aan wie elkaar kennen.

Figuur 3 - 1 Het netwerk van Jan

Netwerkprofiel Guhl

Guhl is 16 jaar oud. Een bescheiden en wat verlegen scholiere, die in de dingen die ze doet erg ondernemend is. Ze houdt wel van aanpakken. Haar ouders, van allochtone afkomst, zijn wat teruggetrokken.

De ouders van Guhl hebben een MBO-opleiding. Haar vader is bakker en haar moeder helpt in de winkel. Naast haar ouders kent Guhl niet heel veel andere mensen. Ze is ijverig en ze besteedt veel tijd aan school, waar ze erg haar best doet. Ze heeft natuurlijk haar vriendinnen van school, Esther en Patricia.

Ze ontmoette de eigenaar van de bloemenwinkel, Erwin, in de winkel van haar vader. Ze raakten aan de praat en daardoor kreeg ze een baantje in de bloemenwinkel. Erwin is hoog opgeleid en bijna 50 jaar oud. Hij studeerde af als bodemdeskundige aan de landbouwuniversiteit. Hij is nu drie jaar eigenaar van drie bloemenwinkels, die hij overnam nadat zijn vader vier jaar geleden overleed.

Guhl werkt al een aantal jaren in de bloemenwinkel. Dat doet ze erg goed. Eigenaar Erwin ziet dat ze potentie heeft. Op een gegeven moment vraagt hij aan Guhl of ze een MBO-opleiding gaat volgen en misschien één van de franchise winkels wil gaan leiden. Guhl is verbaasd en verrast. Ze heeft eigenlijk nog nooit nagedacht over wat ze wil gaan doen na het voortgezet onderwijs. Ondanks dat ze verlegen is, heeft ze wel al ideeën hoe dingen beter kunnen in de bloemenwinkel.

Guhl praat met haar ouders over wat de eigenaar van de bloemenwinkel haar vroeg. Zij vinden een eigen bloemenwinkel voor haar een fantastisch plan. Ze zien een mooie toekomst als eigenaar van een winkel wel zitten voor hun dochter.

Daarnaast gaat Guhl veel om met tante Jo, de buurvrouw van een paar huizen verderop, voor wie ze af en toe boodschappen doet. Tante Jo is bijna 80 jaar oud. Guhl weet eigenlijk niet zo veel van haar. Wat niemand in de straat weet, is dat Tante Jo samen met haar man eigenaar was van een grote scheepswerf. Het valt Guhl wel op dat er veel tekeningen en foto's van schepen in haar huis hangen.

Guhl kent ook Mark. Hij is begin 30 jaar oud en is HBO-docent Marketing aan de opleiding Management Economie en Recht. Mark leest veel en is vrijwilliger in een kleine bioscoop, waar ze veel alternatieve films draaien. Mark nodigt Guhl en haar vriendinnen vaak uit voor de film. Guhl kent Mark uit de straat, hij is ook een buurman. Ze spreken elkaar af en toe bij de bushalte.

Guhl kan eigenlijk veel meer dan ze denkt. Een aantal docenten zien dat en vertellen dat tegen haar. Eigenlijk krijgt ze zulke opmerkingen niet van anderen. Guhl voelt weinig voor haar school en de leraren die daar werken. Ze praat ook niet veel met ze. Ze weet eigenlijk niet zo goed wat ze wil en daar praat ze met anderen weinig over.

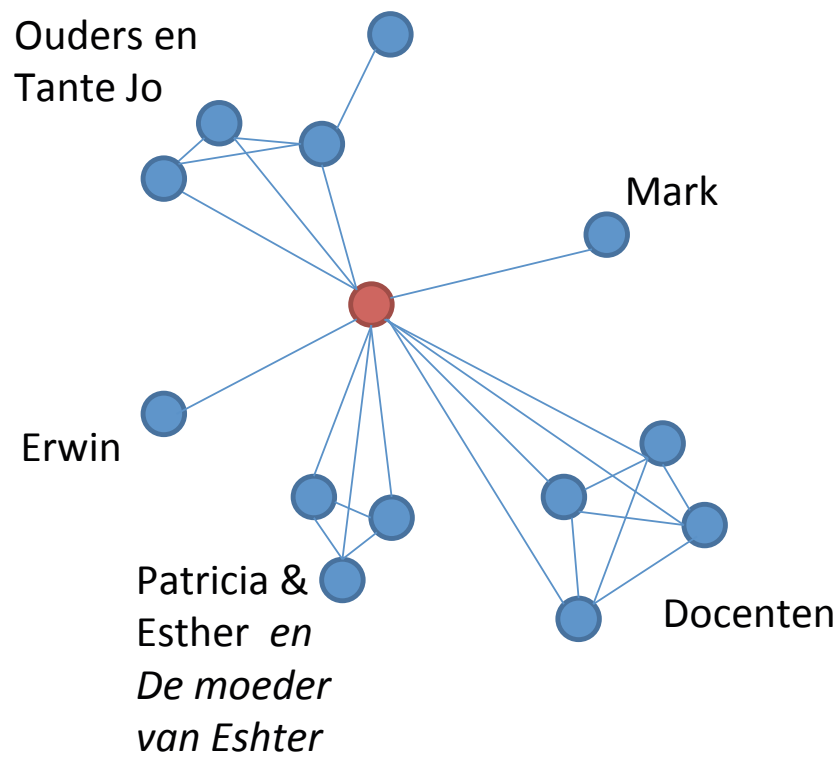
Guhl wordt, na een feestje bij haar goede vriendin Esther, thuisgebracht door de moeder van Esther. Die moeder is commercieel manager bij Vodafone. Guhl vertelt haar vriendinnen tijdens de autorit over het aanbod dat ze kreeg om na haar MBO-opleiding de bloemenwinkel te gaan leiden. De moeder van Esther zegt dat ze het een mooi aanbod vindt, maar dat Guhl dit niet moet doen. Ze vindt dat Guhl veel meer in haar mars heeft.

De moeder van Esther zegt dat ze beter eerst verder moet kijken naar de vervolgoopleidingen die er allemaal zijn. En dat ze eerst moet gaan ontdekken wat ze leuk vindt. Ze krijgt de tip om een vervolgoopleiding in de richting van Commerciële Economie te kiezen.

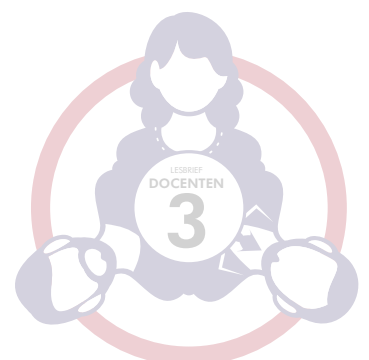
De mensen die Guhl kent, kennen elkaar (bijna) niet. Haar vriendinnen kennen elkaar. Haar ouders kennen Erwin. Haar moeder kent Tante Jo ook, maar niet goed. Tante Jo was een klant in de winkel en nu doet Guhl de boodschappen voor haar. Guhl moet mensen leren kennen die haar kunnen helpen om uit te vinden wat ze leuk vindt en waar ze goed in is. Ze moet met de mensen die ze kent gaan praten over wat haar bezig houdt.

De netwerkwerktekening van Guhl ziet er zo uit:

Guhl is de rode stip. De blauwe stippen zijn de mensen die ze kent. De lijntjes geven aan wie daarvan elkaar kennen.

Figuur 3 - 2 Het netwerk van Guhl

Netwerkopbrengst voor Jan

Door de gesprekken die Jan voerde met mensen die hij nog niet kende, ontdekte hij dat:

- Hij mooie dingen maken belangrijk vindt.
- Hij verder moet kijken dan doorgaan met timmeren.
- Hij in zijn woonplaats veel dezelfde mensen tegenkomt en daardoor weinig nieuwe ideeën hoort.
- Als je veel mensen kent, die elkaar kennen, je vaak hetzelfde hoort.
- Er meer mensen zijn die het leuk vinden om nieuwe dingen te maken.
- Hij het leuk vindt om nieuwe dingen te ontwerpen en dat hij creatief is.
- Je nieuwe dingen te weten komt als je op mensen afstapt die je nog niet kent.
- Als je met mensen praat en je ze vertelt waar ze mee bezig bent, mensen met je mee gaan denken.

Netwerkopbrengst voor Guhl

Door de verschillende gesprekken die Guhl voerde én de bijeenkomsten die ze bezocht ontdekte ze dat:

- Ze het interessant vindt hoe mensen zelf een bedrijf opbouwen en leiden.
- Dat ingaan op het aanbod om filiaalmanager te worden misschien te gemakkelijk is.
- Dat ze graag verder wil leren in een vervolgopleiding.
- Dat ze via mensen anderen met nieuwe ideeën leert kennen en ze beseft dat het tweede orde netwerk heel handig is.
- Dat ze veel verschillende mensen kent.
- Dat op de plekken waar je komt, je verschillende mensen leert kennen.
- Dat op verschillende plekken verschillende mensen bij elkaar komen.
- Dat als je op mensen afstapt die je nog niet kent, je nieuwe dingen te weten komt.
- Als je met mensen praat en je ze vertelt waar ze mee bezig bent, mensen met je mee gaan denken.

ORIËNTATIEFASE

Theoretisch kader

Verschillende mensen in je netwerk, wat leveren ze op?

De aanwezige hulp in een netwerk kan van zeer verschillende aard zijn (de gezamenlijke hulp bij elkaar wordt ook wel aangeduid als *sociaal kapitaal*). Bij 'hulp' denken mensen snel aan iets heel praktisch zoals hulp bij verhuizen, het elkaar uitlenen van spullen of het elkaar lenen van geld. Veel belangrijker is echter de niet-materiële hulp die we van anderen kunnen krijgen, zoals:

- Luisterend oor en aandacht.
- Vaardigheden leren (met geld omgaan, iets bouwen, iets verzorgen of programmeren).
- Informatie en kennis over een specifiek onderwerp, zoals iemand vakgebied of interessegebied.
- Introducties bij andere mensen.

Als we dit clusteren naar verschillende groepen, dan komen we op de volgende soorten hulp uit:

Figuur 3 - 3 Kennis & Informatie

Kennis & Informatie

Sociaal kapitaal biedt toegang tot kennis en informatie. Je kunt met de mensen die je kent meer informatie en kennis naar je toe halen dan waarover je zelf al beschikt. Doordat je ook de kennis en informatie van je netwerkliden kunt benutten, wordt je bereik groter.

Kennis vergaren via je netwerk gaat vaak veel sneller dan wanneer je het zelf gaat opzoeken of je ergens in verdiept. Als je bijvoorbeeld iets wilt weten over een onderwerp, dan kun je het opzoeken op internet of er een boek over lezen. Maar ken je iemand die veel van dat onderwerp afweet, dan kun je hem daarover bellen. Dat is efficiënter en vaak ook veel leuker.

Tot slot zijn er ook mensen in jouw netwerk die weten voor welke onderwerpen jij belangstelling hebt. Komen zij toevallig iets tegen wat mogelijk interessant is voor je, dan zullen ze dat naar je

doorsturen. Zo komt de kennis en informatie vanzelf naar je toe, via je netwerk. Een voorwaarde hiervoor is wel dat je je netwerk goed op de hoogte moet houden waar je mee bezig bent en wat je interessant vindt.

Figuur 3 - 4 Invloed

Invloed

Soms is het mogelijk om invloed uit te oefenen via de mensen die je kent. Kijk maar naar het werk van lobbyisten. Invloed uitoefenen via relaties is niet altijd gemakkelijk. Sterke relaties lenen zich hier beter voor dan zwakke relaties. Ook is de functie of positie van degene via wie je invloed wilt uitoefenen van belang. Die moet immers wel bevoegd zijn om beslissingen te nemen of om invloed uit te kunnen oefenen.

Samenwerken

Het hebben van een netwerk, en daarmee sociaal kapitaal, vergemakkelijkt samenwerking. Sociaal kapitaal werkt door nieuwe vormen van samenwerking op te zoeken, samen zoeken naar nieuwe mogelijkheden en kijken waar je elkaar kunt aanvullen en versterken. Samenwerken geldt hierbij zowel binnen als buiten je eigen organisatie.

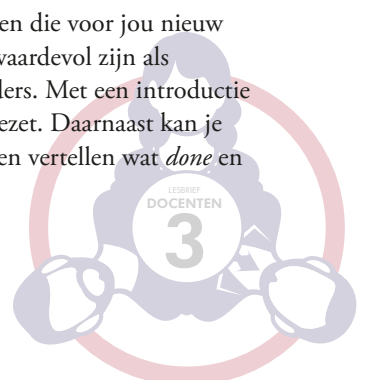
Figuur 3 - 5 Samenwerken

Figuur 3 - 6 Toegang tot nieuwe werelden

Toegang tot nieuwe werelden

Via je netwerkliden kun je toegang krijgen tot werelden die voor jou nieuw zijn. Een doorverwijzing of een introductie kan heel waardevol zijn als bepaalde werelden vrij gesloten zijn voor buitenstaanders. Met een introductie of doorverwijzing wordt de deur voor je op een kier gezet. Daarnaast kan je contactpersoon je meteen introduceren in de cultuur en vertellen wat *done* en *not done* is.

Uithangbord-effect

Mensen vormen een beeld van je op basis van de mensen om je heen. Sta je bijvoorbeeld tijdens een bijeenkomst bij een groepje directeurs, dan denkt een ander die jou niet kent, maar de anderen wel, dat jij waarschijnlijk ook een directeur bent. De mensen die je om je heen verzamelt, stralen dus ook op jou af. Ga je met mensen om die de reputatie van onbetrouwbaarheid hebben, dan doet dit ook af aan het vertrouwen dat mensen in jou hebben. Wees je van dit effect bewust, want het kan zowel positief als negatief bijdragen aan je imago.

Figuur 3 - 7 Uithangbord effect

Al deze soorten hulp kunnen leerlingen goed gebruiken in het kader van hun studie- en beroepskeuze. Nog veel belangrijker is hulp krijgen bij reflectie, de aandacht en vragen van mensen die helpen bij het duidelijk krijgen van:

- Waar de leerling goed in is (kwaliteitenreflectie).
- Wat de leerling leuk vindt (motievenreflectie).

Maar uiteraard ook hulp in het kader van informatie. Informatie over:

- Een bepaald beroep.
- Een bepaalde sector.
- Opleidingsmogelijkheden.
- Studie- en beroepskeuze testen.
- Kennismaking met bepaalde werkomgevingen.

Of hulp bij

- Het reflecteren op eigen handelen in bepaalde situaties.
- Het reflecteren op een betekenisvolle ervaring van de leerling.

Welke hulp kunnen de leerlingen verwachten van de mensen die ze kennen? Ze gaan na welke mensen ze kennen die behulpzaam kunnen zijn waarop daadwerkelijk hulp kunnen verwachten. Zo wordt duidelijk om welke hulp ze kunnen vragen en waar ze nog extra hulp nodig hebben, bijvoorbeeld vanuit de onderwijsomgeving.

Kijkend naar het netwerk van een leerling, in het kader van studie- en loopbaankeuzes, kunnen we twee belangrijke zaken vaststellen:

- *Diversiteit is belangrijk.*
Hoe meer de mensen die de leerling kent van elkaar verschillen, hoe meer verschillende soorten hulp er beschikbaar kunnen zijn en waarschijnlijk ook hoe groter het opmerkingsvermogen van de leerling en de mogelijkheid om met nieuwe inzichten in aanraking te komen. *Het is dus nuttig om een leerling mensen te laten kennen die minder lijken op de mensen die hij al kent.*
- *De grootte van het netwerk is niet altijd belangrijk.*
Hoe groter een netwerk, des te meer hulp er in verscholen kan zitten. Mensen met een groter netwerk beschikken over iets meer diversiteit in hun netwerk, maar besteden eenvoudigweg ook meer tijd aan relaties. Die tijd hoeft niet ten gunste van de leerling zelf te zijn. In een groot netwerk bevinden zich meestal ook grote groepen mensen die sterk op elkaar lijken en elkaar daardoor ook minder goed aanvullen. Het is dus niet zonder meer het geval dat een leerling *zo veel mogelijk mensen moet leren kennen.*

Opdracht 3.1 - Verschillende mensen in je netwerk

Docenteninstructie

Als je zelf geen plan hebt, dan wordt je onderdeel van het plan van een ander. Dat geldt ook voor netwerken. Richting geven aan de ontwikkeling van jouw netwerk loont de moeite. Met het 'goede' netwerk kom je gemakkelijk verder. Voor loopbaanleren hebben leerlingen over het algemeen baat bij een wat groter netwerk met kennissen die elkaar niet al te vaak ook kennen. En een netwerk, met een grote diversiteit aan mensen, eigenschappen en talenten en functies die mensen bekleden. Wil je je leerlingen een strategie laten bepalen, dan is het vooral slim om te sturen op diversiteit. Voor veel vragen en dingen die we willen bereiken is diversiteit de meest effectieve factor om je netwerk op te ontwikkelen. Als jouw leerlingen niet voldoende diversiteit hebben in hun netwerken laat ze dan gericht actie ondernemen om nieuwe mensen te leren kennen die heel erg anders zijn dan alle anderen die ze al kennen. Als er al wel voldoende diversiteit in hun netwerken zit dan kun je ze helpen dit goed in te zetten voor zichzelf en anderen.

Deze opdracht is de eerste stap om de hulp die leerlingen kunnen krijgen zichtbaar te maken en een introductie naar de theorie over hulpbronnen en diversiteit in het netwerk.

De eerste stap daarbij is het in beeld brengen van de hulp die van anderen is te verwachten. De leerlingen benoemen individueel minimaal tien mensen uit hun netwerk. Dit mogen geen klasgenoten zijn. Laat de leerlingen vervolgens aangeven welke overeenkomsten er tussen die mensen bestaan (zie ook het antwoordvel). Bespreek kort na in welke eigenschappen de leerlingen verschillen hebben benoemd. Schrijf dit op het bord op. Zie ook de nabespreking.

Stappen:

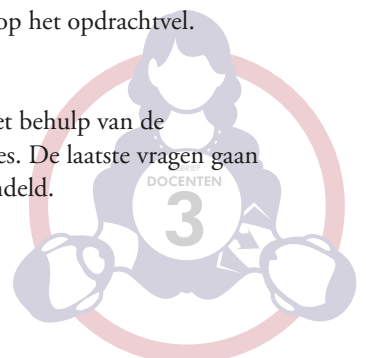
1. Laat de leerlingen op opdrachtvel 3.1 willekeurig tien verschillende mensen uit hun netwerk opschrijven. Let op: dit mogen geen klasgenoten zijn.
Geef de leerlingen hier ongeveer 5 minuten voor.
2. Vraag als voorbeeld aan een aantal leerlingen wie ze opschreven.
Ga na of de genoemde mensen allemaal op dezelfde manier gekend worden of juist niet: zijn de genoemden allemaal familie of zowel familie, vrienden, mede-verenigingsgenoten, burens, et cetera?
3. Laat de leerlingen nu zoeken naar overeenkomsten tussen die tien mensen op hun lijstje.
Geef de leerlingen hiervoor ongeveer 10 minuten. Laat ze in ieder geval mensen op basis van hun leeftijd groeperen.
Afhankelijk van je leerlingen kun je ze dit zonder verdere instructie laten uitvoeren. Je helpt leerlingen door mensen op de volgende manieren in te delen:
 - de leeftijd van de mensen
 - 0 tot 5 jaar jonger of ouder dan dat zij zijn
 - 5 tot 10 jaar ouder dan dat zij zijn
 - 10 jaar of meer ouder dan dat zij zijn
 - hoe ze de mensen kennen
 - via school
 - familie
 - via hobby
 - via werk
 - zijn het mannen of vrouwen

Andere indelingen kunnen zijn of de mensen betaald werk hebben of ondernemer zijn, ze gestudeerd hebben, een muziekinstrument bespelen of een sport beoefenen.

Laat de leerlingen de verschillende kenmerken van de groepjes die ze hebben gevonden opschrijven op het opdrachtvel.

Informatie voor nabespreking

Deze oefening helpt de leerlingen op een andere manier te kijken naar de mensen die ze kennen. Met behulp van de volgende vragen wordt duidelijk dat er verschillende manieren zijn om mensen in te delen in groepjes. De laatste vragen gaan over diversiteit en studie- en loopbaankeuzes. Onderstaande vragen kunnen klassikaal worden behandeld.

1. Vraag een aantal leerlingen welke kenmerken ze hebben gebruikt om hun contacten in te delen.
Schrijf deze kenmerken op het bord.
Deze vraag leidt naar inzicht dat we mensen in groepen of hokjes plaatsen.
Let op: deze eerste vraag is van toepassing als je de leerlingen niet hebt geholpen met het geven van kenmerken.
2. Vraag de leerlingen hoeveel verschillende groepen ze hebben gemaakt en op basis waarvan.
Deze vraag leidt naar inzicht in verschillen tussen mensen; diversiteit in het netwerk.
3. We gaan nu een kenmerk toevoegen aan het lijstje van de leerlingen.
Vraag de leerlingen de mensen die ze hebben opgeschreven in te delen in verschillende sectoren.
Kies, afhankelijk van je school en soort onderwijs, welke sectoren van toepassing zijn:
 1. Economie (E&M)
 2. Techniek (N&T)
 3. Zorg en Welzijn (N&G)
 4. Groen
 5. Cultuur
4. Vraag de leerlingen of ze mensen in elke sector hebben benoemd.
Deze vraag is de opstap naar verschillende 'werelden' waarin leerlingen mensen kennen.

Afhankelijk van welke soorten mensen in zijn netwerk zitten, heeft een leerling meer of minder toegang tot een grotere diversiteit aan hulp.

Uiteraard gaat deze opdracht maar over tien mensen uit ieders netwerk. Geef tijdens de nabespreking aan dat de leerlingen waarschijnlijk meer mensen kennen in sectoren die op hun lijstje staan.

Een kernpunt van deze les is dat de mensen die de leerlingen opschreven simpelweg degenen waren aan wie ze als eerste dachten. Deze mensen lagen vandaag vooraan in hun gedachten. Voor een aantal van de leerlingen zijn dat iedere dag dezelfde mensen omdat ze die waarschijnlijk vaker ontmoeten en vaker met ze spreken. De kans is daarom groot dat deze mensen veel op elkaar lijken, op eenzelfde manier tegen onderwerpen aankijken en dezelfde interesses en deskundigheid in huis hebben. Daardoor is ook de kans groot dat leerlingen van deze mensen niet veel verschillende vragen krijgen in het kader van hun kwaliteiten- of motievenreflectiegesprekken of diverse antwoorden krijgen op studie- en loopbaanvragen.

Het kan zijn dat de leerlingen van anderen niet weten in welke sector ze werken, hoe oud ze zijn of welke opleiding ze volgden. We weten van de mensen die we kennen bij lange na niet altijd even veel. Het is juist daarom goed om met mensen die je kent te praten over wat je bezig houdt én aan hen vragen te stellen. Vragen over onderwerpen waar je het normaal gesproken met hen niet over hebt. Je hoort dan nieuwe dingen die je kunnen helpen.

Door bewust stil te staan bij wie je kent, wie je veel ziet en spreekt en wie minder en hoeveel deze mensen van elkaar verschillen, kun je ook bewust gaan kijken met wie je waar over praat en welke vragen stelt.

VOORBEREIDINGSFASE

Theoretisch Kader

Wie ben je, waar ben je goed in, wat vind je leuk? Wie zegt dat?

Er is een wisselwerking tussen het weten of uitvinden wie je bent en de mensen die je kent. De mensen die je kent kunnen veel over jezelf vertellen. Je moet ze daar echter wel voor spreken.

Hoe jouw eigen netwerk eruit ziet, wie je kent, bepaalt ook tot welke hulp je toegang hebt en welke hulp je kunt krijgen. De grootte, maar belangrijker nog, de verschillen tussen de mensen die je kent bepalen voor een deel welke hulp je kunt krijgen.

Als je een netwerk hebt waarin iedereen op elkaar lijkt, een homogeen netwerk, doe je mee met wat iedereen doet. Als je geluk hebt is dat wat jij ook leuk vindt en waar je goed in bent. Je kunt je afvragen of dat ook echt zo is.

Als je een netwerk hebt waarin mensen niet op elkaar lijken, een heterogeen netwerk, dan kom je mensen tegen die anders zijn dan jij. Je komt in contact met andere invalshoeken, ideeën, mogelijkheden, normen en waarden, cultuur en gedrag. Dit zorgt er voor dat je jezelf sneller en meer gaat afvragen wat je van zaken vindt. **Belangrijk om te weten is dat je zelf kunt kiezen met wie je om gaat.**

Om er sneller achter te komen wie je bent, wat je wilt, wat je leuk vindt, waar je goed in bent en wat anderen daar van vinden, is een netwerk waarin mensen veel van elkaar verschillen *een heterogeen of divers* netwerk handiger. Zelfkennis is moeilijker te ontdekken als je alleen maar mensen tegenkomt die op jezelf lijken. Als een grote groep verschillende mensen uit je netwerk bijvoorbeeld aangeeft dat je ergens (bijna altijd) goed in bent, mag je er vanuit gaan dat dit ook zo is. Als mensen die erg op elkaar en jezelf lijken dit zeggen, kun je je afvragen of dat ook echt zo is.

Het gevolg is dat als je beter weet wat jij leuk vindt, waar jij goed in bent en wat bij jou hoort, wat jou anders maakt dan andere mensen, je beter wordt in het uitzoeken van mensen die bij je passen, waar je energie van krijgt. Als je mensen hebt die bij je passen, kun je jezelf weer beter ontwikkelen.

Als je moet kiezen voor een sector-, profiel- en studiekeuze of baan dan is het handig om te weten waar je goed in bent en wat je leuk vindt. Andere mensen kunnen je daar dus goed bij helpen.

Of een netwerk heterogeen of divers is in het kader van studie- en loopbaankeuzes, kwaliteiten en motievenreflectie kunnen we vaststellen door naar verschillende aspecten van het netwerk van leerlingen te kijken. Bij het kijken naar het netwerk vragen we ons continu af of, en zo ja hoeveel, de mensen die de leerlingen kennen (en opschrijven) van henzelf verschillen. We beperken ons in de deze lesbrieven tot de diversiteit in beroepen in het netwerk van de leerlingen. Bij elke beroep behoort natuurlijk ook een sector en een opleidingsniveau.

Wie onthoudt jou en hoe komt dat?

We kennen ieder gemiddeld ongeveer 600 anderen. Toch 'vergeet' je dat je zoveel mensen kent. Wetenschapper Dunbar ontdekte dat we ieder ongeveer 150 mensen 'onthouden'. Dit zijn mensen aan wie we denken als we iets op de radio horen, iets lezen of zien op internet of aan wie we denken als we met iemand staan te praten. Dus, als mensen honderden vrienden lijken te hebben op Facebook, weten ze maar van een paar van die mensen hoe ze zijn en wat ze precies kunnen.

We onthouden mensen niet aan de hand van hun voor- of achternaam maar hoe we deze mensen kennen (van school, hobby of sportclub, het is familie, et cetera.) en wat we van ze weten (waar ze werken, wat voor werk ze doen, wat ze leuk of interessant vinden). Daarnaast speelt het ook een rol hoe vaak we met deze mensen contact hebben.

Opdracht 3.2 – Diversiteit in je netwerk

Docenteninstructie

Als je zelf geen plan hebt, dan wordt je onderdeel van het plan van een ander. Dat geldt ook voor netwerken. Richting geven aan de ontwikkeling van jouw netwerk loont de moeite. Met het 'goede' netwerk kom je gemakkelijk verder. Voor loopbaanleren hebben leerlingen over het algemeen baat bij een wat groter netwerk met kennissen die elkaar niet al te vaak ook kennen. En een netwerk, met een grote diversiteit aan mensen, eigenschappen en talenten en functies die mensen bekleden. Wil je je leerlingen een strategie laten bepalen, dan is het vooral slim om te sturen op diversiteit. Voor veel vragen en dingen die we willen bereiken is diversiteit de meest effectieve factor om je netwerk op te ontwikkelen. Als jouw leerlingen niet voldoende diversiteit hebben in hun netwerken laat ze dan gericht actie ondernemen om nieuwe mensen te leren kennen die heel erg anders zijn dan alle anderen die ze al kennen. Als er al wel voldoende diversiteit in hun netwerken zit dan kun je ze helpen dit goed in te zetten voor zichzelf en anderen.

We beginnen de voorbereidingsfase met een aantal voorbeeldverhalen over leerlingen waaruit blijkt dat een divers netwerk handiger is dan een minder divers (*homogeen*) netwerk. Deze voorbeelden zijn aanvullend op de voorbeeldleerlingen die in alle lesbrieven worden gebruikt. Je kunt de leerlingen zelf ook voorbeelden laten benoemen. Maak vooral een keuze die past bij jouw klas en het opleidingsniveau.

De voorbeelden verduidelijken dat het handiger is om een netwerk te hebben met veel verschillende mensen. Het is aan te bevelen je leerlingen te vragen waarom het één handiger is dan het andere.

Voorbeelden van diversiteit in het netwerk

Voorbeeld 1

Marieke is 20 jaar oud. Ze werkt al vijf jaar als verkoopster bij dezelfde boetiek en begon daar ooit met een bijbaantje. Ze heeft het niet meer zo naar haar zin en is op zoek naar ander werk of een andere werkgever.

Marieke leerde tijdens haar opleiding veel nieuwe mensen kennen. Ook na haar opleiding hield ze met hen contact. Deze mensen werken allemaal bij verschillende bedrijven: bij een bruidsmodezaak, bij het World Fashion Center, in een atelier, bij de Bijenkorf en bij een modeontwerper. Marieke heeft aan deze mensen gevraagd wat ze verder nog kan doen als ze wat anders zou willen, wat zij leuk vinden aan hun werk en of ze er een keertje een dagje 'stage' kan lopen. Hierdoor heeft Marieke een goed beeld van wat er allemaal nog meer kan met haar opleiding. Door 'stage' te lopen krijgt Marieke ook nog eens een beter idee van wat wel en niet bij haar past.

Doordat Marieke contact hield met de mensen die ze tijdens haar opleiding leerde kennen, kon ze hulp vragen aan veel verschillende mensen in vele diverse (soorten) bedrijven in de mode. En nog beter, ze kreeg veel verschillende antwoorden waar ze wat aan had.

Voorbeeld 2

De 28-jarige Maarten werkt als projectmanager bij een milieuadviesbureau. Naast zijn werk is hij actief lid van een amateur theatervereniging, zit hij in een hobbyclub dat oude auto's repareert en is hij lid van de een politieke partij in Gouda.

In de theatervereniging zitten veel verschillende mensen. Er is een advocaat, een belastingadviseur, een ambtenaar van de gemeente, een dokter en een timmerman. Ook in zijn hobbyclub zitten allemaal verschillende mensen van diverse leeftijden en met allerlei beroepen. Er zijn mensen bij van zijn eigen leeftijd tot en met mensen die over de 60 jaar oud zijn. Bij de politieke partij in Gouda komt hij vooral mensen tegen die, net als hijzelf, in Utrecht wonen. Deze mensen zijn (toevallig) allemaal hoog opgeleid.

Maarten is op zoek naar een andere baan, maar hij weet niet goed wat hij wil of zoekt. Hij spreekt regelmatig met de mensen van zijn theatergroepje, hobbyclub en politieke partij over hun werk, wat ze daar leuk aan vinden én wat ze vinden waar hij goed in is.

Doordat Maarten aan zoveel verschillende mensen (in beroep, opleiding en leeftijd) informatie kan vragen (hulp) over beroepen en opleiding, krijgt hij een beter beeld wat de beroepen inhouden. Door ernaar te vragen of zo'n beroep bij hem past, krijgt hij advies van de mensen die hij kent. Maarten heeft een divers netwerk: hij kent veel verschillende mensen, van verschillende achtergronden en leeftijd.

Stel de leerlingen aan de hand van de voorbeelden de volgende vragen:

1. Wie heeft een netwerk dat goed kan helpen bij zijn of haar vraag?
2. Waarom is dit een goed netwerk?

3. Wat kunnen mensen die een minder goed netwerk hebben doen om dat wel te (gaan) krijgen?

4. Hoe kunnen deze mensen wel worden geholpen met hun vraag?

Er is in je netwerk altijd iemand die je kan helpen met je vraag. Zo ook bij studie- en loopbaankeuzes.

Laat de leerlingen nu nog eens naar de voorbeelden kijken. Iedereen is op zoek naar iets anders. Hoe zoeken en vinden ze wat ze nodig hebben? Bij de een zal dat gemakkelijker gaan dan bij de ander.

Wat zijn kenmerken van de netwerken van deze voorbeelden die helpen bij het vinden van een antwoord op de vragen die ze hebben? Denk daarbij aan hoe groot het netwerk is en hoeveel de mensen in het netwerk van elkaar verschillen en waar deze verschillen inzitten (beroep, opleiding, enzovoort). Wat valt dan op?

Informatie voor nabespreking

Leerlingen moeten aan de hand van deze vragen gaan beseffen dat een divers netwerk meer kansen en mogelijkheden biedt voor studie- en loopbaankeuze dan een netwerk waarin mensen zitten die veel op elkaar lijken op basis van:

- Leeftijd
- Opleidingsniveau
- Soort opleiding
- Soort beroep
- Soort sector waarin de mensen werken

Bespreek dit met de leerlingen in combinatie met de laatste vraag.

Leg eventueel ook al de link naar hun eigen netwerk. Daar gaan we in volgende oefeningen verder op in.

De vragen over de voorbeelden bieden aanleiding om daar met de leerlingen over in gesprek te gaan.

Je kunt aan de hand van de voorbeelden en de bijgesloten vragen aan een aantal leerlingen vragen hoe hun netwerk eruit ziet.

UITVOERINGSFASE

Theoretisch kader

Wie je kent bepaalt (mede) wie je bent

Je wordt gevormd door de mensen met wie je omgaat. Normen en waarden en wat interessant of hip is 'reizen' door je netwerk. Anderen met wie je omgaat, besmetten je als het ware met hun normen, waarden, cultuur, gedrag en ideeën. Dat geldt dus ook voor de beroepen en de opleiding die je leuk vindt (of denkt te vinden).

Heb je een netwerk waarin iedereen op elkaar lijkt, een homogeen netwerk, dan doe je mee met wat iedereen doet. Als je geluk hebt is dat ook wat jij leuk vindt en waar je goed in bent. Je kunt je afvragen of dat ook echt zo is.

Bestaat jouw netwerk uit mensen die niet op elkaar lijken, een heterogeen netwerk, dan kom je mensen tegen die anders zijn dan jijzelf. Je komt in contact met verschillende ideeën, mogelijkheden, normen en waarden, cultuur en gedrag. Daardoor zul je jezelf sneller en meer gaan afvragen wat je van zaken vindt. Het is belangrijk om te weten dat je zelf kunt kiezen met wie je omgaat.

Om er sneller achter te komen wie je bent, wat je wilt, wat je leuk vindt, waar je goed in bent en wat anderen daar van vinden, is een heterogeen of divers netwerk handiger. Zelfkennis is moeilijker te ontdekken als je alleen maar mensen tegenkomt die op jezelf lijken. Als een grote groep verschillende mensen uit jouw netwerk aangeeft dat je ergens (bijna altijd) goed in bent, dan mag je er vanuit gaan dat dit het aardig klopt. Als mensen die erg op elkaar en op jou lijken dit zeggen, kun je je afvragen of dat ook echt zo is.

Als je beter weet wat jij leuk vindt, waar jij goed in bent en wat bij jou hoort en wat jou anders maakt dan andere mensen, dan kun je (nog) beter de mensen uitzoeken die bij je passen en waar je energie van krijgt. Als je mensen kent die bij je passen, kun je jezelf weer beter verder ontwikkelen.

Als je kijkt naar je netwerk dan kun je snel zien wat voor hulp je kunt krijgen van de mensen die je kent. Hoe groter je netwerk en hoe meer de mensen daarin van elkaar verschillen, hoe groter jouw kans dat je veel verschillende soorten hulp kunt krijgen én dat je diverse antwoorden op eenzelfde vraag krijgt. Dit zorgt ervoor dat je een beter en vollediger antwoord krijgt op de vragen die je hebt.

Om te bepalen wat voor soort hulp je kunt krijgen, is het handig om te kijken naar wat voor soort beroepen de mensen in je netwerk hebben. Je kunt de mensen dan gericht vragen over hun beroep, het werken in een bepaalde sector, over opleidingen die je moet volgen, et cetera.

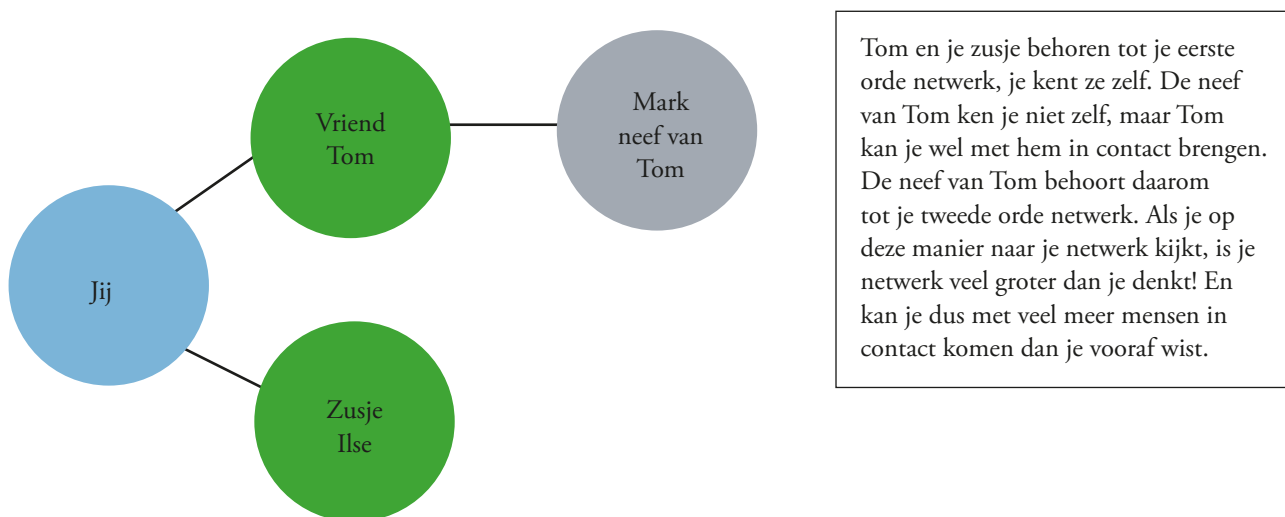
Niet alleen normen en waarden 'reizen' door het netwerk. Ook plezier, geluk en ziektes doen dat. We zijn ons er vaak niet van bewust waarmee, door wie en hoe we worden beïnvloed. Sociale Netwerkonderzoeker Nicholas Christakis ontdekte dat de positie die je hebt in een netwerk voor een deel bepaalt waarmee je in contact komt én hoe iets door het netwerk reist.

Hulp kun je krijgen van mensen die je kent én van mensen die je (nog) niet kent

De hulp die we kunnen krijgen gaat verder dan de mensen die we zelf kennen. Degenen die we zelf kennen noemen we de mensen uit het eerste orde netwerk. Deze mensen kennen weer anderen, het tweede orde netwerk. We kunnen dus ook hulp ontvangen van mensen uit het tweede orde netwerk via de mensen die we kennen.

Eerste en Tweede orde netwerken

Het eerste orde netwerk omvat de mensen die je kent. De mensen die jij kent, kennen ook allemaal weer anderen die jij niet kent. Dat noemen we het tweede orde netwerk.

Figuur 3 - 8 Voorbeeld eerste-orde-relatie en tweede-orde-relatie

Om hulp te krijgen van deze mensen moet je de mensen die je kent vertellen waar je mee bezig bent en wat je zoekt. Ze moeten weten wat je bezig houdt en wat voor hulp je nodig hebt. Pas als anderen weten wat je zoekt, welke hulp je nodig hebt, kunnen ze je helpen met hun kennis, ervaringen of vaardigheden. En ze kunnen je helpen door je in contact te brengen met mensen die zij kennen die je verder helpen.

Nadenken over wie de mensen die jij kent, is niet eenvoudig. Het betekent namelijk dat je moet gaan nadenken waar de mensen die je kent komen, wie ze daar tegen (kunnen) komen. Hoe beter je iemand kent, hoe gemakkelijker dat is. Als je op zoek bent naar informatie of hulp dan is er vast wel iemand die je kent en die je wil en kan helpen. Om die iemand te vinden moet je goed kijken naar de mensen die je kent. Het helpt daarbij om bewust na te gaan wie de mensen zijn die zij kennen. De snelste manier om daar achter te komen is om het ze gewoon te vragen. Maar aan wie je dat gaat vragen, dat moet je dan weer zelf bedenken.

Denk eerst eens na over wie jij kent en zij kunnen kennen met een bepaald beroep of die in een gerichte sector werken waarover jij vragen hebt. De mensen die jij kent, kennen ook weer mensen. Ook deze mensen willen je soms helpen. Door de mensen in jouw netwerk gericht om hulp te vragen, kunnen zij de mensen die zij weer kennen ook weer om hulp vragen.

Door aan bekenden in jouw netwerk te vragen of ze je kunnen helpen of dat zij mensen kennen die dat kunnen kun je ook het netwerk inzetten van iedereen die je kent.

En dat zijn heel veel mensen, want ga maar eens na... als jij gemiddeld 600 mensen kent en de mensen die jij kent kennen ook 600 anderen dan heb je ineens een heel groot netwerk. Al deze mensen kunnen je helpen. Dit hangt natuurlijk wel af van hoe goed of sterk de relatie is die jij met iemand hebt (eerste orde hulp) én hoe goed de relaties zijn tussen die persoon en zijn of haar relaties.

Dus zoek je een fris antwoord op je vraag, vraag dan eens aan je vrienden of zij mensen kennen die...

In drie stappen ken je iedereen in Nederland

Misschien heb je wel eens gehoord van de *six degrees of separation*. Deze theorie stelt dat iedereen op aarde door een netwerk met zes tussenstappen of vijf tussenpersonen met elkaar is verbonden. Met andere woorden: via vijf andere mensen ben ook jij met iedereen in de wereld verbonden!

Het concept van dit netwerk met maximaal vijf tussenschakels is gebaseerd op het idee dat het aantal kenniskringen exponentieel toeneemt met het aantal schakels in de netwerkketen. Ga maar na: als je zelf 600 mensen kent, en de mensen die jij kent kennen ook weer 600 mensen, en die mensen kennen ook weer 600 mensen, dan groeit het netwerk heel snel.

Binnen de landsgrenzen van Nederland is er geen sprake van vijf tussenstappen, maar van maximaal drie stappen. Als je weet wat je wilt, welke hulp je nodig hebt en wie je wilt spreken, dan is de kans dus heel groot dat de mensen die je kent iemand kennen die je zeker verder kan helpen.

Opdracht 3.3 – Welke beroepen zitten in jouw netwerk?

Docenteninstructie

Helder krijgen wat je wilt worden of wilt gaan studeren is nog niet gemakkelijk. We hebben niet altijd zicht op alle mogelijkheden voor onze studie- en beroepskeuzes. Om te ontdekken wat bij je past en om eens rond te snuffelen is het sturen in je netwerk is de verscheidenheid aan beroepen en functies dus relevant. Om variatie te kunnen vaststellen laten we leerlingen nu in beeld brengen welke mensen ze kennen en wat die doen (het actieve netwerk). Vervolgens laten we de leerlingen verschillende soorten beroepen bekijken en beoordelen of ze alsnog iemand weten te benoemen die ze kennen met een dergelijk beroep of met een bepaalde functie (het passieve of het slapend netwerk). Op die manier krijgen leerlingen inzicht in de reikwijdte van hun netwerk. Is het breed genoeg georiënteerd om van veel verschillende beroepen iets te leren en om te ontdekken of een dergelijke functie bij je past?

In de volgende opdrachten laten we de leerlingen beseffen dat hun netwerk groter en meer divers is dan ze in eerste instantie denken. Dat er dus meer hulp beschikbaar is dan ze verwachten.

Stap 1:

De leerlingen schrijven de beroepen op van mensen die ze kennen.

Als lesbrief 1 al is gedaan, kan de lijst met mensen die daar is gemaakt worden gebruikt.

Stap 2:

Geef de leerlingen een overzicht van beroepen (bv de Beroepenlijst van Beroepen in Beeld) en laat ze nagaan of ze mensen kennen met beroepen die wél op de lijst staan maar die ze nog niet hebben aangegeven.

of

Laat de leerlingen eerst voor zichzelf een lijstje maken. Zet ze dan in duo's en vervolgens in viertallen om de lijstjes met andere leerlingen te bespreken en vergelijken.

Door te horen en bespreken wat voor beroepen hun klasgenoten in hun netwerk hebben, zullen de leerlingen zelf ook nagaan of ze misschien mensen kennen met deze beroepen. Daarnaast geef je de leerlingen ook zicht op wat voor beroepen er allemaal gekend worden én welke leerling veel verschillende beroepen in zijn netwerk heeft.

Een onderlinge vergelijking, wedstrijd, tussen de leerling wie de meeste (verschillende) beroepen kent ligt op de loer. Het is geen wedstrijd wie de meeste verschillende beroepen kent. Sommige leerlingen hebben meer moeite met het opschrijven wie ze kennen dan andere leerlingen. Dat wil echter niet zeggen dat ze minder mensen met verschillende beroepen kennen, het duurt gewoon wat langer voor ze erop komen. Het geeft wel aan dat iemand minder denkt aan de mensen die worden gekend.

Een andere tussenoefening kan zijn om de leerlingen aan te laten geven in welke sector de beroepen actief zijn. Een advocaat of een jurist kan bijvoorbeeld bij een gemeente werken maar ook in de zorg- of in de bouwsector. Ga hierbij uit van de sectoren die van toepassing zijn op jullie school.

Informatie voor nabespreking

Om de opdracht na te bespreken kunnen de volgende vragen gesteld worden:

1. Welke beroepen schreef je uit je hoofd het eerste op?
2. Welke beroepen schreef je, met jouw lijstje en dat van je klasgenoten, nog meer op?
3. Hoe goed ken je de mensen van wie je nu aanvullend de beroepen opschreef?

We denken aan een beperkt aantal mensen als we op zoek zijn naar anderen om ons te helpen met onze vragen. We denken dan vooral aan de mensen met wie we regelmatig contact hebben, die we zien of spreken. Ons netwerk is in werkelijkheid veel groter en bestaat uit mensen aan wie simpelweg in eerste instantie niet denken.

Als je hulp zoekt is het daarom goed om stil te staan bij wie je kent en daarvan een lijstje te maken. Door dat te doen kom je er waarschijnlijk achter dat je van meer mensen hulp kunt krijgen dan je in eerste instantie dacht. En dat je van mensen die veel van elkaar verschillen hulp kunt krijgen.

Wil je je netwerk bewust gebruiken om erachter te komen waar je goed in bent, of een beroep, sector of opleiding bij je passen, dan is het handig om mensen te spreken die veel van elkaar verschillen. Met deze mensen kun je praten over wat je leuk vindt, waar je goed in bent en waar zij van vinden dat je goed in bent. Je krijgt dan van mensen met hun verschillende achtergronden, ideeën, kennis en ervaringen informatie over jezelf. **Je zult je dan beseffen dat je veel meer (verschillende) mensen kent dan je in eerste instantie denkt.**

4. Bespreek met de leerlingen waarom zij denken dat ze bepaalde beroepen (en daarmee dus mensen) waren vergeten.
5. Vraag of opmerking voor de leerling: Ga maar eens na: je spreekt waarschijnlijk niet met alle mensen die je in je telefoon hebt staan of waarmee je op Facebook vrienden bent.

Opdracht 3.4 – Wie kennen jouw verzorgers of opvoeders?

Docenteninstructie

Het netwerk dat je zelf kunt onderhouden is eindig voor wat betreft afmeting. Je kunt in de loop van je leven vele netwerkliden aan jouw netwerk toevoegen, maar veel daarvan zullen slapende relaties zijn. Je had ooit contact, maar op dit moment niet. Niet omdat je deze mensen bewust niet wilt spreken of dat ze je niet aanspreken, maar simpelweg omdat het er niet van komt of omdat je nu andere interesses hebt en die mensen niet meer op je pad komen. Steeds meer mensen aan je netwerk toevoegen heeft dan ook niet zoveel zin. Uiteindelijk blijkt het gewoon moeilijk om goed te weten welke mensen je kent en wat ze doen. Daarom is het slim om ook je twee-orde netwerk te activeren en zo via een beperkt aantal mensen dat jij kent toegang te krijgen tot een grote groep anderen. Begin daarmee dicht bij huis, bij mensen met wie je veel tijd doorbrengt, een intensieve band onderhoudt en bij wie je vaak ook emotioneel positief bij bent betrokken. In dit voorbeeld gebruiken we de verzorgers of opvoeders van de leerlingen (het kunnen ook anderen zijn). Misschien kun je zelf een zeer goede hefboom zijn in het netwerk van jouw leerlingen door hen in contact te brengen met de mensen die jij kent. Of kunnen de leerlingen vragen stellen aan de persoon die ze in hun voorbeeld noemen.

Door de netwerken van de mensen die je kent uit te pluizen en te ontdekken, kun je ze vragen om je voor te stellen aan de gewenste nieuwe gesprekspartners en zo te ontdekken wat er in de wereld te koop is. Zo kun je met een beperkt aantal netwerkliden toch enorm veel bereiken.

De leerlingen keken in de vorige opdrachten naar hun netwerk en welke beroepen daarin zitten. In de volgende opdracht denken leerlingen na over wie de mensen die zij kennen (misschien) kennen. Dit is een moeilijke vraag die de leerlingen helpt na te denken aan wie ze welke vraag kunnen stellen.

Wat voor vragen kun je eigenlijk allemaal stellen aan de mensen die je kent? Je kunt vragen om informatie over een bepaalde sector, beroep of opleiding. Maar je kunt ook vragen of je een keer met iemand een dag mee mag lopen? Of... *je kunt vragen of iemand je in contact kunt brengen met iemand die iets weet over...*

Aan de hand van de volgende stappen kan de oefening worden uitgevoerd.

1. Denk eens aan je verzorgers of opvoeders. Ga eens na:
 - a. Welk werk ze doen.
 - b. Welke hobby's ze hebben.
2. Denk eens aan welke mensen je verzorgers of opvoeders kennen, die jij niet kent.
(Dit zijn waarschijnlijk collega's, oud klasgenoten, vrienden van sport of hobby.)
3. Kun je bedenken welke beroepen deze mensen hebben? Misschien hebben je verzorgers of opvoeders het hier wel eens over of weet je dat binnen het bedrijf waar ze werken bijvoorbeeld wel een timmerman, een dokter, een advocaat, een tandarts of een verpleegkundige werkt.
4. Welke vragen kun je zelf bedenken om over de netwerken van jouw netwerkliden te stellen?

Schrijf de beroepen die je nu hebt bedacht op de lijst die je eerder hebt gemaakt. Via wie kun je met de mensen die dit beroep uitoefenen in contact komen?

Informatie voor nabespreking

Deze oefening helpt de leerlingen na te denken over wie mensen in hun netwerk op hun beurt kennen.

Welke mensen zitten er in het tweede orde netwerk van de leerlingen?

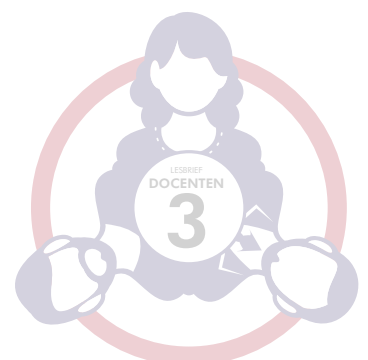
Als de mensen die wij kennen veel van onszelf verschillen, is de kans groot dat de mensen die zij kennen ook anders zijn dan wij. Met andere woorden: in het netwerk van deze persoon zitten mensen die niet op ons lijken.

De mensen die we kennen, kunnen we om hulp vragen. Zodra we dat doen gaan ze actief met ons meedenken wie zij kennen én wie zou kunnen helpen. Zo wordt de kans dat iemand kan helpen vele malen groter. Maar, om in het wilde weg de mensen die je kent om hulp te gaan vragen kost veel tijd en energie. De mensen die je antwoord geven vinden het namelijk fijn als ze een horen of hun hulp ook daadwerkelijk effectief was.

Leerlingen beseffen hierdoor dat hun netwerk groter is dan hun directe relaties én dat er meer bronnen zijn dat ze denken. Er is nog meer hulp beschikbaar!

De volgende vraag kunt u de leerlingen stellen:

- Kennen je verzorgers of opvoeders mensen met beroepen die je zelf niet kent?
- Kunnen deze mensen je helpen?

EVALUATIEFASE

Opdracht 3.5 – Met wie praat je over studie- en loopbaankeuzes?

Docenteninstructie

Er is een verschil tussen weten en doen. Overzicht hebben over jouw netwerk betekent nog niet dat je het netwerk ook daadwerkelijk inzet om te ontdekken wat er in de wereld te koop is. Deze oefening is onderdeel van deze les om te onderzoeken of en waarom jouw leerlingen wel of geen contact hebben met de mensen om hen heen. Natuurlijk binnen de context van loopbaanleren.

Netwerken is een actieve competentie waarvoor daadwerkelijk geldt dat oefening ervoor zorgt dat je jouw netwerk beter weet te benutten. De opbrengst van deze oefening is vooral te ervaren wat je wel en niet doet met jouw netwerk en voor jouw leerlingen om te ontdekken wat ze belemmert of juist stimuleert. Samen de verhalen hierover delen zorgt ervoor dat de leerlingen van elkaar leren.

In deze fase maken we de koppeling tussen de beroepen die leerlingen opschreven en met wie ze praten over studie- en loopbaankeuzes. We vragen de leerlingen met wie ze daarover praten. In de vragen komen de onderwerpen uit deze les terug. In de vorige oefeningen keken we naar de verschillende beroepen die in een netwerk zitten. Deze mensen kunnen je van alles vertellen over hun beroep, de opleiding en wat ze er (niet) leuk aan vinden. Ze kunnen waarschijnlijk ook wel vertellen waarom ze denken dat het wel of niet iets voor de leerling kan zijn.

Beantwoord de volgende vragen.

1. Met wie sprak jij de afgelopen maand over je studie- of loopbaankeuzes?
2. Hoeveel verschillen deze mensen van elkaar?
Zijn het allemaal verschillende mensen, met uiteenlopende beroepen, leeftijden en opleidingen? Lijken deze mensen veel op jouw of zijn je heel erg anders dan jij?
3. Waarom praat je juist met deze mensen over je studie- of loopbaankeuzes?
Wat kunnen ze je vertellen?
4. Met wie kun je nog meer praten over je studie- of loopbaankeuzes?
Denk ook aan de beroepen en de mensen die daarbij horen die je eerder in deze les opschreef.

Informatie voor nabespreking

Je krijgt inzicht in de gesprekspartners van je leerlingen als het gaat over hun studie- en loopbaankeuzes. En in hoeveel verschil er zit tussen deze mensen of de leerlingen nog met andere mensen willen praten.

Je kunt dat bespreken door:

- Een aantal leerlingen te vragen wat hun antwoorden waren.
- Door klassikaal de vragen door te nemen en aan één leerling een antwoord te vragen en de rest van de klas te vragen of zij dat ook zo doen. En zo niet, hoe dan zij dat dan wel?

Je kunt de vragen ook individueel bespreken in eventuele mentorgesprekken. Aan de hand van de antwoorden kun je de leerling ook helpen door deze in contact te brengen met nieuwe mensen waar ze gericht mee willen spreken.

Huiswerkopdracht

Als huiswerkopdracht kun je leerlingen vragen een klein interview met hun verzorgers of opvoeders af te nemen aan de hand van oefening 3.5. Ze kunnen dan vragen stellen als: Wie kennen jullie? Welke beroepen hebben zij? Hoe goed ken je die mensen? Wie zou ik om hulp kunnen vragen bij....? Zo leren ze in de praktijk de ervan netwerken van anderen te onderzoeken en in overweging te nemen.

Wist je dat

- We ongeveer 150 mensen actief in ons hoofd kunnen onthouden en we de rest over het hoofd zien.
- Je door lijstjes te maken van mensen die je kent, mensen die je was vergeten weer herinnert.
- Ondernemers vaak een heel groot én divers netwerk hebben.

UITLEG BIJ DE CREATIVE COMMONS-LICENTIES

De materialen en kennis die La Red levert in het kader van dit project worden beschikbaar gesteld onder een Creative Commons-licentie. Dit betekent dat alle scholen het materiaal vrijelijk kunnen gebruiken, maar dat het niet commercieel verhandeld mag worden en er ook geen afgeleide producten van gemaakt mogen worden. De naam van La Red B.V. wordt in al het materiaal vermeld met deze licentie erbij.

De iconen van de Creative Commons hebben de volgende betekenis.

Naamsvermelding. We staan anderen toe om dit werk waar wij auteursrecht op hebben te kopiëren, distribueren, vertonen, en op te voeren maar uitsluitend als wij vermeld worden als maker.

Onze naam mag als volgt vermeld worden: ontwikkeld door La Red B.V. in opdracht van de VO-raad (www.lared.nl en www.vo-raad.nl).

Niet-commercieel. Anderen mogen dit werk kopiëren, vertonen, distribueren en opvoeren, mits niet voor commerciële doeleinden.

Geen Afgeleide Werken. Anderen mogen dit werk kopiëren, distribueren, vertonen en opvoeren mits het werk in de originele staat blijft. Het is niet toegestaan dat anderen dit werk gebruiken als basis voor nieuw materiaal.

COLOFON

Het project Stimulering LOB ondersteunt scholen bij loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) van leerlingen. Het project werd in 2009 opgezet door de VO-raad <<http://www.vo-raad.nl/projecten/stimulering-lob>>, met middelen van het ministerie van OCW. Het project helpt decanen, mentoren en andere leerlingbegeleiders om leerlingen een weloverwogen keuze voor hun vervolgstudie of –loopbaan te laten maken.

Het project stimuleert regionale samenwerking en proberen de deskundigheid in scholen op dit gebied te vergroten. Daarnaast moedigen wij scholen aan een helder beleid op het gebied van LOB te voeren.

Contactgegevens:

VO-raad, project Stimulering LOB
Aidadreef 4
3561 GE Utrecht

Website:

www.lob-vo.nl

Vormgeving:

Pieters Media